

De was en 't avvepeurtie (1)

Deuze keer een verhaoltjie over de manier waerop onze ouweloï tot in de jaere 50 van d'n vorigen êeuw de was deeje, toe d'r nog gêen volotomaotische wasmesienes en drôôgtrommels wazze. Een klaain kacheltjie, wà ze een avvepeurtie noemde, was 't belangriekste hullepmiddel om 't waswaoter hêêt te krijge. 't Avvepeurtie sting in 't schuurtie achter 't huis en wier mêêstal allêên mor gebruikt om waoter hêêt te maoke voor de was. Mor ok as t'r iets gedaen mos worre wà stonk, dan was zô 'n kacheltjie 'n uitkomst. Denk mor is an dinger zôôas oliebolle of vis bakke, juin of blomkôôl koke of een lekker pannechie hasjee stove en aal van dà soort zaoke meer.

Flink fiksie

't Was 'n hêêl ritewêêl voor de wekelijkse was op maondagochend. 't Hôôd van 't gezin, net wie of dat 't was, pao kon ommers buitenaf weze, sting soches voor dag en daauw om vier ure op. Klêêjde z'n, of d'r, aage stillechies aan, zôôdat 't hêêle gezin nog rustigchies 'n hortie deur kon slaepe en gong naer 't schuurtie. Uit d'n huis nam die dan alvast 'n ouwe krant mee om proppe van te maoke. As eerste kwamme die proppe onder in de vuurpot te legge. Daer bovenop kwamme fijne kachelhoutjies. Daerna wà dikkerdere en dan nog 'n paor bloksies hout. Over 't hêêle spullechie gong 'n scheutjie bronolie en met 'n braandende lucifer stak tie deur 't onderste asdeurtie 't pampierechie aan en naevenant d'n trek in 't kacheltjie, zette die 't schuifie meer of minder ope. As 't hêêle zaoksie flink fikte, dan wiere d'r 'n paor ringe van 't bovebled opzij geschove en wiere d'r 'n stellechie dikkerdere houtblokke opgelege en dan gonge de ringe weer op z'n plek. Naer 'n hortie wier is gekeke hoe of 't avvepeurtie braandde.

Hôôpies goed

As 't goed was en de blokke begonne te gloeie, gonge d'r wà smêê- of aaierkole op en aandere dan wachte je nog eefies. Dan mosse aalle ringe d'r af en zette je de waskit mè wà waoter d'r op. Sting die d'r uitaaindelijk bovenop, dan dee je 'm vedder vol, want 'n kit vol mè waoter kô je 't je êêntjie ommers nie lichtte. As 't êêmel zôveer was, dan riep pao, as tie temenste thuis was, moeders uit de bedstee en gong moeder voor 't ete zurrege. Onderwijl rapste vaoder de Sunlightzêep in de kuip. Dan haalde die hôôpies goed voor de was voor d'n dag en tegelijk hiew die 't peurtie in de gaote. Daernaer gong vaoder ete en dan wier ok d'n ouwste van de kaainder uit bed geroope.

Stampe

Soms waarekte pao veer weg en dan mos tie al om zes uur boveaan de kaarek weze om met de bus mee naer z'n waarek op de zuiger of de baggermeule te gaon. Mor ok as ie op de Kaoui of temet aan de Rosmeule weunde, dan mos ie vaoder bekant 'n haalef uur lôope op z'n klompe eer die bevôôbeld an de poort van de Klop of op de wurref van Van Rees was. Hij mos dus op z'n lest om 'n uur of kwart over zesse d'n huis uit. Voor die tijd, dan lichtten die saome mè z'n ouwste kaaind de kit met hêêt waoter van 't vuur en lee moeder schielijk de ringe weer op 't peurtie. De kit wier leeggekieperd in de waskuip en 't witte goed kon d'r in en 't ouwste kaaind begon mè stampe. Je mos mêêstal twêêhonderd stampies geve en bij de honderd dan draaide moeder de was. 't Onderste goed kwam dan bove te legge en dan kon 't stampe (en telle) van de vollegende honderd op- en neer beweginge beginne.

Kouwe bedoening

De waskit wier weer op 't avvepeurtie gezet en overnieuw mè waoter gevuld en nou zurregde moeder d'r voor dat de peur goed bleef braandde. As d'n eerste was klaor gestampt was, wier die mè z'n twêêê deur 'n op de kuip vastgeschroefde vringer gedraaid. 't Mos zô drôôg as mor mogelijk

was, want 't sop was nôôdig voor d'n twêêde stamp. De bekant sopvrije, uitgevronge was wier in 'n grôôte, mè koud waoter gevulde taail gedaen en 't spoele kon beginne. Deurmekaor dee moeder dà zellef, of d'n twêêde van de kaander die dan ondertusse ok al wakker gemaakt was. In de zeumer was dà nie zôô aareg, mor 's winters was 't 'n aokelijke, kouwe bedoening, aal dà gespêet tege je blôôte bêene.

Twêêde stamp

Om tegelijk nog meer waarem waoter te hebbe, en voor 't daegelijkse ete, hadde de mêêste huishouwes ok nog is drie bronliestelle. Twêê mè vier pitte en êên twêêpittertie voor de koffie of thee. Op de twêê vierpitters, die 's oches vroeg tegelijk met 't avvepeurtie aangestoke wiere, stinge grôôte ketels mè waoter. As de twêêde stamp de kuip in gong, dan wier 't verlore sop mè waoter uit die ketels weer op paail gebrocht, en ok de ketels wiere overnieuw mè waoter gevuld. Pao was dan allang naer z'n waarek en ok 't ouwste kaaind maakte aanstalte om te gaon. Moeder haolde de rest van de kaander uit bed en zurregde voor brôôd op taofel. D'n ouwste draaide ondertusse de was d'r uit, in 'n emmer of 'n vierkante houte bak mè twêê handsvaete of gaeters, die in de zijkant van d'n bak gemaakt wazze.

Waoterlaaiding in stoephuisies

Pao had 'n soortement schraogchie getimmerd waer de vringer op paste, zôdat as t'r gespoeld wier in d'n taail, 't waoter weer in dien taail trugliep en nie ì je klompe. Natte voete wazze nie zôô lekker in de winterdag. Trouwes, de vringer mos ok van de kuip af as ie stampde, want anders haolde je d'r nogaal makkelijk je knokkels aan ope. As de kuip leeggedraaid was, dan keek ie of 't avvepeurtie nog 'n schoppie aaierkole nôôdig had en voelde je eefies hoe waarem of dat 't waoter onderwijl al geworre was. Moeder was d'r dan ok weer bijgekemme en broch 'n ketel mè hêêt waoter en wà gesnikkerde of geschaofde zêêp mee en zee tege d'n twêêde: "Gaot eerst mor is ete, 'k zel zellef 't eerste bonte goed d'r wel in doen. D'n derde kan dan alvast 'n hortie stampe en ampesant gaot ik mè spoele beginne!" Tot zô wijd dut verhaoltjie over 't avvepeurtie en 't doen van de was. De vollegende keer zà 'k is wat meer vertelle over de waoterlaaiding in die jaere in de Slierechse stoephuisies.

We hen deuze hêêlen opsomming op magge tekene uit de mond van Gijs van der Wiel en daer zij me hum aareg dankbaor voor.

Huib Kraaijeveld

Op onze website www.historie-sliedrecht.nl is ok aander verêênigingsnieuws te vinge, zôas de stambôôme van de families Mostert, Boer en Meerkerk. Kom ok 's 'n kijksie neme in ons clubgebouw 't Onderhuys (Kerkbuurt 243). Elleke woensdagmiddag benne me d'r!